ÑAPA

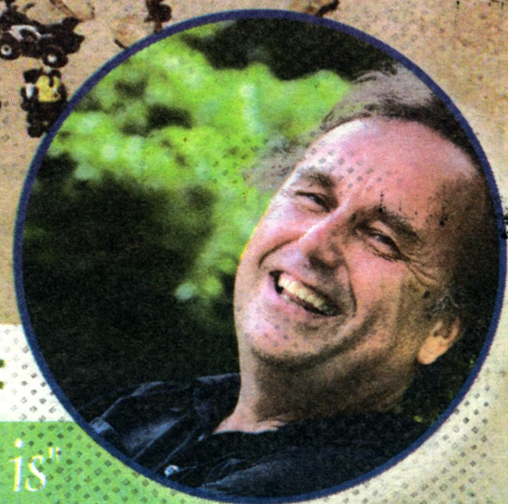
Weekendbijlage
van dagblad Amigoe

Zaterdag 17 november 2007

Bakens van licht

Fotograaf Hans Fonk over zijn werk:

"Ik wil niet iets doen dat al tachtig keer gedaan is"

Radio Holland ontsteekt BAKENS VAN

Het California Lighthouse op Aruba is een blikvanger op het eiland, waar menige toeristenbus voor stilhoudt. Ook Curaçao en Bonaire hebben bijzondere vuurtorens, bakens van licht, die in de meeste gevallen echter al jaren niet meer functioneren. Op Klein Curaçao strandden daardoor twee schepen. Radio Holland heeft van de overheid opdracht gekregen de belangrijkste acht vuurtorens op Curaçao en Bonaire weer van licht te voorzien.

Tekst: Arthur de Boer Foto's: Esther Bleesing

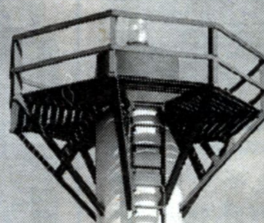
De vuurtoren van Noordpunt staat er haveloos bij. De zonnepanelen en de accu zijn gestolen, net als de deur, vrijwel elke vierkante decimeter van de muren is bekrast of beklad en de toren is een lappendeken van stuc die is aangesmeerd om allerlei gaten weg te werken. En dan vinden Appie Hijstek en Menco Ruijs van Radio Holland, het bedrijf dat de vuurtorens weer aan de praat moet zien te krijgen, nog dat het meevalt. De ooit zo fraaie vuurtoren van Klein Curaçao is er bijvoorbeeld nog slechter aan toe. Alles is relatief. Van de onderkant van de vuurtoren van Klein Curaçao en van de twee huizen die de toren lijken te ondersteunen, is weinig meer over dan een bouwval. De ramen en deuren zijn helemaal verdwenen, het dak deels. Het geheel ziet er gevaarlijk uit. Geluk bij een ongeluk: daar staan de lamp en de accu er nog wel. Dat moet voortaan dus anders, hebben de twee techneuten bedacht.

Wie voortaan nog een zonnepaneel, lamp of accu uit één van de vuurtorens van Curaçao of Bonaire wil ontvreemden, speelt met zijn leven. Hijstek heeft namelijk een unieke manier bedacht om de vuurtorens te beschermen. De enige manier om er nog in te komen, is door langs de steile wand naar boven te klimmen.
Hijstek: "Het is nu veel te makkelijk om erin te komen, je hebt alleen een ladder nodig. Ik wil het zo doen dat je er alleen als geoefende klimmer nog in kunt komen." Het is niet geheel toevallig dat Hijstek zelf één van de weinige mensen op Curaçao is die dan nog in staat is de vuurtorens in te komen. Zijn casual voorkomen verraadt het al een beetje: de directeur van Radio Holland, verantwoordelijk voor een handvol filialen in het Caribisch gebied, is een liefhebber van extreme sports. Hij deed aan motorcross, lange afstandlopen, marathon en triatlon en had er bijvoorbeeld schik in om met de motor van Nederland naar Afrika en weer terug te rijden. Zo iemand die op Curaçao wat dat betreft maar moeilijk aan zijn trekken komt, omdat het eiland te klein is om eens goed rond te scheuren en de heuvels "te makkelijk" zijn om te beklimmen.
Hij heeft in de Verenigde Staten steile wanden beklommen van meer dan een kilometer hoog. "Daar doe je zes dagen over, je slaapt in de touwen. In Yosemite National Park was na vier dagen het water op en kon ik niet eens meer praten. Hing ik 's nachts op zo'n randje, zag ik de mensen beneden barbecuen en lekkere koude biertjes drinken, terwijl ik omkwam van de dorst." En dan lachend zeggen dat hij het "natuurlijk" voor de lol deed. Zo eentje dus.

De aantrekkingskracht van vuurtorens schuilt voor een groot deel in de locaties waar ze staan en de associaties die dat oproept. Ze staan vrijwel altijd op prachtige plekken, met uitzicht over de open zee, waar ze de beukende golven en striemende stormen weerstaan. En ze symboliseren isolatie, afgesloten zijn van de wereld. Ze zijn het decor van boeken en van films. Ze staan voor eenzaamheid, maar ook voor romantiek, desnoods voor horror. Het zijn toeristische attracties. Maar het zijn vooral majestueuze bakens, die de elementen weerstaan en honderden, duizenden levens hebben gered.
"De vis wordt duur betaald," zegt vissersvrouw Kniertje in de literaire klassieker Op Hoop Van Zegen, als er weer eens een schip met man en muis is vergaan. Hoeveel meer schepen zouden zijn vergaan zonder vuurtorens? Schepen breken op de grillige rotskusten, zoals die op de Noordkant, als eierschalen. Ook de modernste apparatuur is nog niet in staat de vuurtorens, een vinding van enkele eeuwen voor de jaartelling, geheel te vervangen. Wel hebben de vuurtorens zich aangepast aan nieuwe tijden, bijvoorbeeld door de moderne radarsystemen aan boord van de schepen informatie toe te zenden.
Het is niet voor niets dat overheden nog altijd verplicht zijn de cruciale vuurtorens te laten werken. De gevolgen van een scheepsramp kunnen niet te overzien zijn. Hijstek:
"Er zijn recentelijk twee jachten op Klein Curaçao gevaren. Van een Frans jacht was het overigens wel deels hun eigen schuld. Fransen moeten altijd zo nodig Franse kaarten hebben en op die Franse kaart stond de vuurtoren op de verkeerde plaats aangegeven. Typisch Fransen: eigenwijs. Maar dan nog: als zoiets je met een schip uit de Verenigde Staten overkomt, heb je een claim van heb ik jou daar aan je broek. En op Klein Curaçao is het zo gebeurd, dat is zo plat als een pannenkoek."

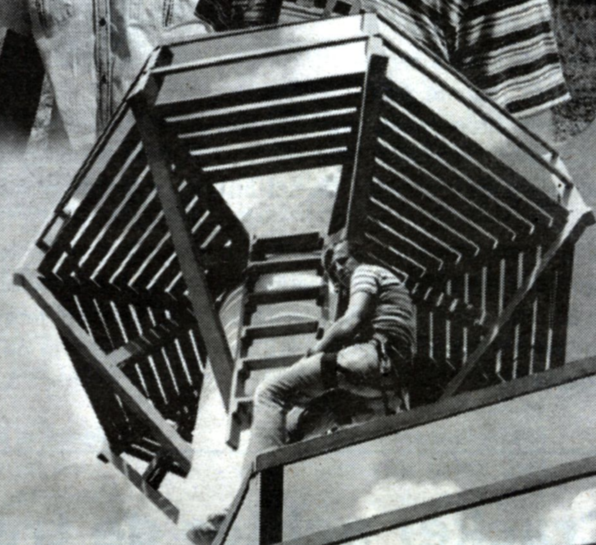
Niettemin doen de vuurtorens van vooral Curaçao het nu al jaren niet. Radio Holland heeft de opdracht binnen om de belangrijkste acht vuurtorens weer aan de praat te krijgen én te houden: twee op Curaçao, één op Klein Curaçao en vijf op Bonaire. Alleen de vuurtoren van Bullenbaai en Riffort worden niet gerepareerd.
Hun bedrijf richt zich eigenlijk op de hypermoderne communicatiemiddelen aan boord van de schepen. Ze hebbend de overheid persoonlijk geadviseerd over de reparatie die ze nu zelf gaan uitvoeren. Hijstek: "De overheid schreef nog wel een tender uit, dat moest. Wij hebben als enige gereageerd. Dat wisten we ook. We hadden alles kunnen vragen, maar we hebben een heel reëel bedrag genoemd. Dit is voor ons meer een fun-project."
Menco Ruijs: "Ach, het is elektrisch en het is maritiem, dus waarom niet? We zijn er twee dagen per vuurtoren mee bezig om de lampjes erin te zetten en dan gaan ze weer dertig jaar mee."
Expertise? Hijstek is er trots op. "dat is het handelsmerk van de radio Holland Groep. Klanten eisen kwaliteit en willen geen onbekend bedrijf aan boord. Door de speciale expertise die Radio Holland heeft, zijn we in staat de vuurtorens bedrijfsklaar te maken,

LICHT

zodat ze weer dertig jaar mee kunnen."
Radio Holland is een negentig jaar oud bedrijf met 55 vestigingen, van China en Trinidad, tot Zuid-Afrika en Noorwegen. Daarachter zit ook nog eens moederbedrijf Imtech, een Nederlands bedrijf met in 2006 een omzet van zo'n drie miljard euro, met 15.000 werknemers, dat elk jaar zo'n 25 procent groeit.
Hijstek: "Het is de naam. Als er toch nog iets mis is, zorgen we dat het in de volgende haven wordt opgelost. Als een schip één dag stil ligt, kost dat 45.000 dollar." Ruijs: "We maken hele bruggen voor grote schepen. Dan draai je hier je hand niet meer voor om. Een hele speciale lamp, een batterij en een zonnepaneel, dat is alles." Hijstek: "En een paar draadjes om via de satelliet te kijken of dat ding het wel doet. Tsja, als we het doen, laten we het dan maar meteen goed doen."

DE VUURTORENS VAN BONAIRE EN CURAÇAO

BONAIRE

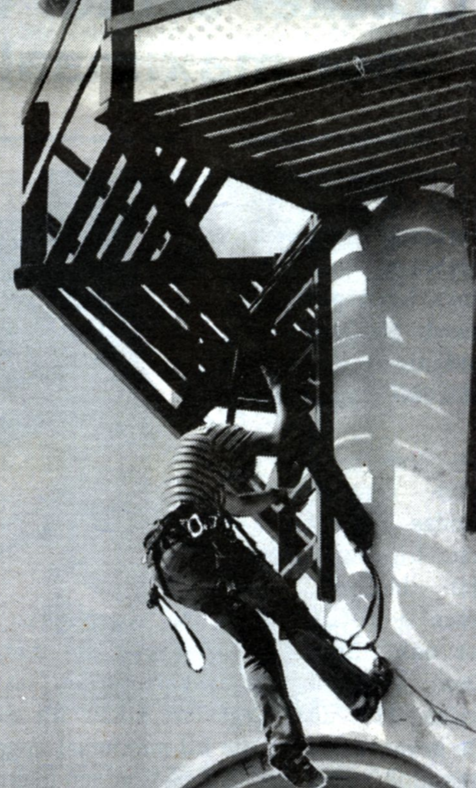
Malmok, op de Noordelijke punt van het eiland. Zowel de toren als het bijbehorende torenwachterhuisje is een ruïne. Was oorspronkelijk een stenen toren van slechts 7,5 meter hoog.

Ricardo Winklaar (voorheen Seru Bentana), anno 1850, na een blikseminslag herbouwd in 1954. De 44 meter hoge toren werd in 1999 genoemd naar de vuurtorenwachter Ricardo Winklar, die omkwam in de brand die volgde op alweer een blikseminslag in de toren. Staat enkele kilometers ten zuidoosten van Malmok. Fraaie, witstenen vierkante toren, waaraan een klein huisje vast zit gebouwd.

Boca Spelonk, ruim dertig meter hoge, ronde toren, gebouwd in 1910. Witte, stenen toren met op enige afstand een bruin vuurtorenwachterhuis, waarvan slechts een ruïne over is.

Kralendijk (Fort Oranje), anno 1837, 45 meter hoge stenen toren, geel geverfd. Doet momenteel dienst als kantoor van de havenmeester in Fort Kralendijk.

Willemstoren (Lacre Punt), anno 1837, fraaie, bijna 25 meter hoge stenen toren, wit met vier verticale rode banen. Los daarvan staat op enige afstand een huisje, waar niet meer dan een ruïne van over is. De toren zelf is in behoorlijke staat.

CURAÇAO

Noordpunt, anno 1913, ongeveer 43 meter hoog. Witte stenen toren, met een forse, rode houten galerij. Onderaan wordt de toren omgeven door een stenen bouwsel zonder dak. Staat op de noordwestelijke punt van het eiland.

Bullenbaai, 12 meter hoge metalen constructie die nog het meest aan een telefoonmast doet denken. Ook hier zijn de lamp en de zonnepanelen gestolen. Valt niet onder het herstelplan.

Riffort, 27 meter hoog, wit geverfd met een rood dak. Maakt deel uit van het in 1828 gebouwde fort, dat nu dienst doet als winkelcentrum. In het gebouw waar de vuurtorenlamp was ondergebracht, zit nu restaurant Le Clochard. Valt niet onder het herstelplan.

Oostpunt (Punt Kanon), 12 meter hoge metalen constructie van hetzelfde simpele type als de toren van Bullenbaai. Staat op de zuidoostelijke punt van het eiland, op het land van Willy Maal. Hijstek: "Daar moeten we zelf een heel pad hakken, er loopt niet eens meer een weg of pad heen."

Klein Curaçao, anno 1850, herbouwd in 1879 en 1913. Witte stenen toren met daaraan vast twee vuurtorenwachterhuisjes, alles in vervallen staat. Vuurtoren werkte vroeger op gas. De twee vuurtorenwachters werkten week op, week af.

